

ת"פ 73652/01/18 - מדינת ישראל נגד מחמד מכאוי

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

12 אוגוסט 2021

ת"פ 73652-01-18 מדינת ישראל נ' מכאוי

לפני כבוד השופט בני שגיא

מדינת ישראל

המאשימה:

על-ידי ב"כ עו"ד ענת בן זאב ועו"ד שלי קוטין

נגד

מחמד מכאוי

הנאשם:

על-ידי ב"כ עו"ד ענבר קינן

גזר דין

כללי

1. הנאשם הורשע על יסוד הודאתו בשתי עבירות של סחר בסם מסוכן, לפי סעיף 13 וסעיף 19א לפקודת הסמים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 (להלן - **הפקודה**). הנאשם הודה בעובדות כתב האישום המקורי שלא במסגרת הסדר טיעון ומבלי שגובשה בין הצדדים הסכמה לעניין העונש, ובהקשר זה טען כל צד על-פי מיטב שיקול דעתו.

פער הזמנים המשמעותי בין המועד בו הורשע הנאשם (2.10.2018) לבין המועד בו נגזר דינו נובע מהליך השיקום הממושך שעבר הנאשם, כפי שיפורט בהרחבה בהמשך.

עובדות כתב האישום

2. על-פי עובדות **האישום הראשון**, בין הנאשם לבין סוכן סמוי של משטרת ישראל (להלן - **הסוכן**) קיימת היכרות מוקדמת. ביום 5.11.2017 בשעה 16:06 לערך, שלח הסוכן הודעת ווטסאפ לנאשם במטרה לקדם מולו עסקת סם. בין המועדים 5.11.2017 ל- 3.12.2017 הוחלפו בין השניים הודעות ושיחות טלפוניות בקשר לעסקה האמורה כאשר ביום 3.12.2017 סיכמו השניים את תנאי ומקום ביצוע העסקה. באותו מועד, סמוך לשעה 18:05 הגיע הסוכן לביתו של הנאשם והלה מסר לו 20.09 גרם של סם מסוכן מסוג קוקאין תמורת 9,000 ₪.

באישום זה הורשע הנאשם, כאמור, בעבירה של סחר בסם מסוכן.

3. על-פי עובדות **האישום השני**, ביום 23.12.2017 בשעה 14:47 לערך, התקשר הנאשם אל הסוכן, הודיע לו כי יש לו חומר חדש והשניים שוחחו על איכות ומחיר הסם וסיכמו להיות בקשר. יומיים לאחר מכן, שלח הנאשם לסוכן תמונה הנחזית להיות תמונה של סמים. בהמשך היום וביום שלמחרת, שוחחו השניים על תנאי העסקה. ביום 26.12.2017 סמוך לשעה 17:15 נפגשו השניים בנקודת המפגש שנקבעה, שם מסר הנאשם לסוכן 49 גרם נטו סם מסוכן מסוג קוקאין תמורת 22,500 ₪.

באישום זה הורשע הנאשם, כאמור, בעבירה של סחר בסם מסוכן.

ההליך השיקומי שעבר הנאשם

4. הנאשם עבר הליך שיקומי ממושך שהתפרש על פני 3 מקטעים שונים:

הראשון - במהלך מעצרו השתלב במשך 7 חודשים בפרויקט גמילה במסגרת שב"ס;

השני - לאחר סיום ההליך השיקומי במסגרת המעצר, שוחרר על-ידי בית המשפט לקהילת "אילנות", שם שהה במשך שנה, החל מיום 15.11.2018 ועד יום 5.11.2019;

השלישי - לאחר שעזב את הקהילה, השתלב באופן עצמאי וביוזמתו ביחידה העירונית לטיפול בנפגעי סמים בחולון שם הוא מטופל על היום (כשנה וחצי), תוך ליווי על ידי שירות המבחן.

5. **הוגשו מספר רב של תסקירים** המלמדים על נתוניו של הנאשם ועל כבדת הדרך השיקומית שעבר מאז מעצרו ועד היום.

הנאשם בן 46, גרוש ואב לחמישה ילדים משלוש נשים. מתגורר בלוד בסמוך לבית הוריו, עמם מצוי בקשר קרוב. הנאשם גדל במערכת משפחתית מורכבת, נחשף לסביבה עבריינית וסיגל לעצמו דפוסי התנהלות וחשיבה שוליים. מגיל צעיר החל לצרוך אלכוהול וקוקאין באופן קבוע ודפוסיו ההתמכרותיים תרמו למעורבותו השולית. לנאשם שמונה אחים כאשר שבעה מתוכם סובלים מהתמכרות פעילה לחומרים פסיכואקטיביים; מעורבים בפלילים; וריצו עונשי מאסר בפועל. על רקע זה, אינו מצוי בקשר יציב עמם. הקשרים הזוגיים שניהל לאורך השנים היו בעייתיים והוא נתון לחובות כספיים כבדים לבנקים, גורמי ממסד ושוק אפור.

בהתייחסותו לעבירות הנוכחיות, סיפר הנאשם כי ב- 27 השנים האחרונות, ככל שהתמכרותו לסמים העמיקה, כך נפגע תפקודו והוא היה עובד לסירוגין לאורך השנים בעבודות מזדמנות לשם סיפוק צרכיו המידיים. סיפר כי בתקופה בה בוצעו העבירות נשוא תיק זה, לא עבד והיה זקוק לכסף עבור הסמים ועל כן כאמור עסק בעבירות סחר. הכסף שהרוויח שימש אותו לרכישת הסמים בלבד והוא לא שילם מזונות עבור ילדיו לאורך השנים.

לנאשם עבר פלילי מכביד. במסגרת ריצוי עונשי מאסר קודמים, ניסה מיוזמתו להשתלב בהליכי גמילה מסמים ואלכוהול אולם אלו נפרשו על פני פרקי זמן קצרים ולמרבה הצער לא צלחו.

במסגרת ההליך הנוכחי, שירות המבחן התרשם תחילה מקיומם של דפוסים עברייניים והתמכרותיים מושרשים וממוטיבציה לטיפול חיצונית בלבד ועל כן לא בא בהמלצה לשחרורו לקהילה טיפולית. בהמשך, הנאשם שולב בפרויקט גמילה מסמים במסגרת מעצרו, וניכר היה כי הוא מצליח להתבונן באופן ראשוני בהתנהגותו השולית לאורך השנים ומבטא רצון אותנטי לשקם את חייו. על כן הומלץ לשחררו לקהילת "אילנות" כחלופת מעצר.

התסקירים מלמדים כי השתלבותו של הנאשם בקהילת אילנות ידעה עליות ומורדות. המוטיבציה הראשונית לטיפול הייתה חיצונית ונבעה מחששו מתוצאות ההליך המשפטי, אולם ככל שהטיפול אותו החל עוד במסגרת כותלי בית המעצר התקדם, הוא החל להפנים יותר את משמעותו עבורו וכי בכוחו ובאחריותו לבחור באיזה דרך עליו לצעוד.

ההליך הטיפולי שעבר הנאשם כלל קבלת החוקים והמסגרת, עמידה בזמנים, קבלת סמכות והתייצבות במצבו. במהלך שהותו בקהילה, שיתף הנאשם פעולה באופן מלא עם הגורמים הטיפוליים ודרישות המסגרת, מסר בדיקות שתן נקיות, השתתף בקבוצות טיפוליות יומיות וטיפול פרטני שבועי, שיתף מעולמו הפנימי וביטא מוטיבציה לערוך שינוי בחייו.

לצד זאת, חווה קשיים הקשורים לדפוסי התנהגות שסיגל לעצמו לאורך השנים, התקשה בעמידה בגבולות ובהתמודדות עם דרישות המקום, לעיתים גילה נוקשות מחשבתית, הטיפול הציף אצלו תחושות קשות ורגשיות, והיו מספר פעמים בהן ביקש להרים ידיים ולהפסיק את הטיפול אך בעידוד וחיזוק מצד הצוות - נשאר.

לאחר שהייה של כשנה בקהילה, ועוד טרם הושלם ההליך השיקומי במתווה "הרגיל", בחר לעזוב את הקהילה והשתלב באופן עצמאי בטיפול ממשיך ביחידה לטיפול בנפגעי סמים, בליווי שירות המבחן. לדבריו, עזב את הקהילה מאחר שחש אכזבה וכעס כאשר לא קודם בשלבי הטיפול כפי שציפה חרף כל מאמציו בטיפול. תיאר כי אותה עת חש כי מיצה את ההליך הטיפולי בקהילה והיה בשל לטיפול אמבולטורי במסגרת יחידה עירונית לטיפול בנפגעי סמים.

הנאשם שיתף את שירות המבחן כי חל שיפור משמעותי במצבו מאז החל בהליך השיקום, הקשר עם ילדיו ובני משפחתו התחזק, הוא מכיר בערכו של הטיפול שעבר וחושש מהאפשרות שישבו להשתמש בסמים. עוד עמד הנאשם על קשייו הכלכליים, הפרידה מבת זוגו בעשר השנים האחרונות וחזרתו להתגורר בלוד בסמוך לבני משפחתו.

מהתסקירים האחרונים עולה כי הנאשם מטופל שלוש פעמים בשבוע ביחידה העירונית להתמכרויות ומקיים קשר קרוב עם העובד הסוציאלי שמטפל בו אשר מעניק לו כלים להתמודדות תקינה יותר, תמיכה ואמפתיה. הנאשם הדגיש כי חשוב לו להיות מטופל מחוץ לעיר לוד מאחר שאינו רוצה לבוא במגע עם אנשים שעשו להכיר ועלולים להסיט אותו מהדרך השיקומית שבחר. כמו כן וכחלק ממאמציו לשקם את חייו, הוא מקיים הסדר במסגרתו מחזיר חובות כספיים שצבר לאורך השנים.

גורמי הטיפול ביחידה לטיפול בהתמכרויות אישרו כי הנאשם מגיע בקביעות למפגשים אשר מתקיימים ביחידה, כמו גם לשיחות הפרטניות עם העובד הסוציאלי ומוסר מדי שבוע בדיקות שתן נקיות משרידי סם או אלכוהול. הוא משתף פעולה בטיפול וניכר כי מבקש להיעזר בו באופן כנה לשם שיקום חייו.

להתרשמות שירות המבחן, הנאשם מונע כיום ממוטיבציה פנימית כנה; מעוניין בעריכת שינוי בחייו; ומצוי בתהליך שינוי חיובי במסגרתו מצליח להגמיש עמדותיו ולבחון חלופות נוספות לפעולה במצבי קושי, ללא שימוש באלכוהול וסמים. כמו כן, פועל באופן אחראי ועורך מאמצים רבים לשמר הישגיו הטיפוליים וניקיונו משימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים, זאת חרף הגירויים הקיימים בסביבתו, ומגלה נכונות להמשיך בהליך הטיפולי ככל שיידרש.

על יסוד כלל הנתונים שפורטו, סבר שירות המבחן כי קיימת חשיבות להמשך מעורבותו כגורם טיפולי, וזאת לצד ענישה שיקומית בדרך של צו מבחן למשך 18 חודשים, עבודות שירות ומאסר על תנאי.

ראיות לעונש

6. **התביעה** הגישה גיליון הרשעותיו של הנאשם, ממנו עולה כי מעורבותו בפלילים החלה בהיותו כבן 17 ולחובתו 11 הרשעות (בין השנים 1993-2015) בשורה ארוכה של עבירות רכוש, אלימות, הפרת הוראה חוקית, שיבוש מהלכי משפט, שבל"ר וסמים. בגין עבירות אלה הוטלו עליו עונשים שונים, לרבות מאסרים ממושכים מאחורי סורג ובריח (**35 חודשים בגין עבירות סמים**; 24 חודשים בגין עבירות רכוש; 10 חודשים ו- 5 חודשים בגין עבירות אלימות).

7. **ההגנה** הגישה במהלך ההליך שני מכתבים שכתב הנאשם לבית המשפט (מיום 10.11.2019; ומיום 21.11.2019), בגדרם עמד על הסיבות לעזיבתו את הקהילה וביקש לאפשר לו למצות את הליך השיקום במסגרת שאינה סגורה:

"אני נלחמתי בכל הכוח. למרות שידעתי שקהילה זה לא דבר קל אבל מאד רציתי שינוי. כל חיי לא עשיתי שום צעד לשנות את דפוס החיים הכושלים שלי. בזבזתי שנים מחיי, את הגדילה של ילדיי, היום אני אבא ל- 5 ילדים ושני נכדים. הבן הבכור שלי ממסד את חייו וגם הוא מתחתן בע"ה. בשל כך לקחתי את עצמי בידיים והחלטתי בכל הכח להלחם על עצמי, לשנות דרך חיים... ונכסתי לקהילה שאני מאד אסיר תודה למרות הכעסים שאני חש כעת. למדתי המון דברים טובים, למדתי לקבל דברים, לשתף ולתת מעצמי... אני יודע שיש לי עוד דרך ארוכה ללמוד וליישם ולשנות ואני מתכוון להמשיך את הטיפול בכל דרך אפשרית...

הנאשם טען כי במועד השתלבותו בקהילה נמסר לו כי מדובר בהליך שנמשך שנה בלבד, ולא הובא לידיעתו כי הוא כולל גם מעבר להוסטל. לטענתו, כשסירב לעבור להוסטל החלו להקשות עליו במפגשים הקבוצתיים, לקחו ממנו תפקידים שהיה עושה במסגרת הקהילה ולמעשה עצרו את התקדמותו. במקביל, זכה לאמירות גזעניות הנוגעות לקשר הזוגי שניהל עם אישה יהודייה. עקב כך חש תחושות של אכזבה והשפלה.

הנאשם הוסיף וכתב: "...**קשה לי מאד לחזור למקום הזה. אני פונה אליך ומתחנן שתבין את מצבי ולא נהרוס את כל מה שעברתי בתהליך הטיפול ועדיין רוצה ומבקש להמשיך במקום בקהילה או בהוסטל כמו שהומלץ**".

המחלוקת וטעונו הצדדים לעונש

8. **כנקודת מוצא יודגש כי לא הייתה מחלוקת בין הצדדים שהליך השיקום הממושך שעבר הנאשם מצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם**, והמחלוקת התמקדה בשאלת היקף החריגה, דהיינו - האם יש לגזור על הנאשם עונש שיחייב חזרה לבית הכלא, או שמא ניתן להסתפק בעונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות.

9. **התביעה** עמדה בטיעוניה על חומרת העבירות, לרבות כמות וסוג הסם שנמכר בכל אחד מהאישומים, על הפגיעה בערכים המוגנים, על חלקו המשמעותי והדומיננטי של הנאשם בביצוע העבירות, הודאתו בעובדות כתב האישום ללא הסדר לעונש, החיסכון בזמן הציבורי ועברו הפלילי הכולל גם הרשעות בעבירות הרלוונטיות לעניינו.

לשיטתה, מתחם העונש ההולם בנסיבות המקרה נע באישום הראשון בין 20 ל- 40 חודשי מאסר ובאישום השני בין 30 ל- 50 חודשי מאסר, והעונש לו הייתה עותרת "ברגיל" היה עומד על 40 חודשי מאסר. ואולם, בשל שיקולי

השיקום סברה כי ניתן לחרוג מהמתחם ולהשית על הנאשם עונש כולל של 24 חודשי מאסר בניכוי ימי מעצרו, לצד רכיבי ענישה נלווים.

לטענת התביעה, הליך השיקום שעבר הנאשם ראוי לציון והערכה במידה מוגבלת, כיוון שהנאשם עזב את הקהילה באמצע הדרך, על דעת עצמו ובניגוד לעמדת גורמי הטיפול, והגם שהמשיך את ההליך באופן עצמאי, הרי שהדבר לא נעשה בהתאם לתכנית השיקומית שהתווה לו שירות המבחן. בהקשר זה נטען, כי נוכח חומרת העבירות, שיקולי השיקום אינם יכולים להטות את הכף לענישה על דרך של עבודות שירות, ומכל מקום, ענישה בדרך של עבודות שירות איננה מתיישבת עם עיקרון אחידות הענישה ביחס לעונשים שהוטלו על נאשמים אחרים באותה פרשה.

10. **ההגנה** בחרה להתמקד בטיעוניה בכברת הדרך השיקומית שעבר הנאשם. לדבריה, בתחילת הדרך הנאשם היה חסר כוחות, אך בהמשך ביקש להיעצר עד תום ההליכים ועבר הליך גמילה מוצלח במסגרת שב"ס. משם עבר לשהות במשך כשנה בקהילה, השתלב באופן תקין וערך שינוי בדפוסי החשיבה שלו. הגם שהנאשם בחר לעזוב את הקהילה טרם עת, הוא נמצא במעצר בית, ממשיך מיוזמתו את הליך השיקום, משתתף בהתמדה בטיפול פרטני וקבוצתי, מצוי בקשר עם גורמים טיפוליים ועם שירות המבחן, ושומר על ניקיון מסמים: **"נכון שזו לא דרך המלך של שירות המבחן ולא המתווה של קהילות השיקום. אבל במבחן התוצאה הסופית, השאלה אם הצליח, אם לאו, ובינתיים הצליח"**.

לשיטת ההגנה, מתחם העונש ההולם נע בין 23 ל- 50 חודשי מאסר, אולם נטען כי ענישה מאחורי סורג ובריה תגדע את ההליך השיקומי המוצלח שהושג עד כה. לאור האמור, ובשים לב להליך הטיפולי שעבר הנאשם, הסנגורית עתרה לאימוץ המלצת שירות המבחן להשתתף עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות לצד צו מבחן.

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם

11. תיק זה מהווה חלק מפרשת סוכן, במסגרתה ניתנו מספר גזרי דין ונקבעו מתחמי ענישה בהתאם למכלול השיקולים העומדים ביסוד קביעת המתחם, בין היתר ביחס לכמות הסם שנמכרה בעסקאות השונות.

12. עבירות הסמים שביצע הנאשם חמורות ופוגעות פגיעה קשה בשלום הציבור, בבריאותו ובאותם ערכים נלווים הנפגעים כתוצאה משימוש בסמים. כפי שצינתי לא פעם, השימוש בסמים אינו רק עניינו של המשתמש, ולעיתים רבות הוא הופך לנטל על החברה שעה שהוא פועל בתחומי עבריינות נוספים על מנת לממן את צריכת הסם.

עוצמת הפגיעה באותם ערכים מוגנים - ובהתאם לכך גם ההשפעה על המתחם - היא משמעותית ומושפעת, בין היתר, מסוג הסם - קוקאין (שעל נזקיו למשתמשים בו, על התלות שמפתחים צרכניו והתוצאות החברתיות השליליות הנובעות משימוש בו נכתב רבות, ואין לי אלא להפנות בהקשר זה לעמדת בית המשפט העליון בע"פ 972/11 **מדינת ישראל נ' יונה** (4.7.2012)); מהכמויות המשמעותיות שמכר הנאשם לסוכן המשטרתי; מנגישותו לכמויות האמורות; ומהתמורה הכספית הבלתי מבוטלת שקיבל בגין (20.09 גרם תמורת 9,000 ₪ ו- 49 גרם תמורת 22,500 ₪). הגם שהקשר הראשוני נוצר ביוזמת הסוכן, חלקו של הנאשם בביצוע העסקאות היה אקטיבי ודומיננטי, וזאת כעולה מעובדות כתב האישום.

קיימת גם חשיבות לנזק הפוטנציאלי המשמעותי שעלול היה להיגרם מהפצת הסם בשל הכמות הגדולה וסוג הסם

שנמכר. ואולם, יש לקחת בחשבון כי הנזק הקונקרטי נמנע מאחר שהסמים נמכרו לסוכן משטרתי ולא מצאו את דרכם לידי משתמשי הקצה.

13. באשר למדיניות הענישה הנוהגת - כמותב אשר דן בכל התיקים שהוגשו בפרשה זו, קבעתי כי מתחמי הענישה בעסקאות של 30 גרם נעים בין 23 ל- 50 חודשי מאסר; ומתחמי הענישה בעסקאות של 50 גרם נעים בין 30 ל- 60 חודשי מאסר.

[ראו: ת"פ 68294-01-18 **מדינת ישראל נ' נס** (7.10.2018). יצוין כי העונש הסופי שנגזר על אותו נאשם שונה במסגרת ערעור שנדון בבית המשפט העליון, אולם זאת ללא התערבות במתחם שנקבע; ת"פ 73635-01-18 **מדינת ישראל נ' אבאייב** (13.9.2018); ת"פ 27612-02-19 **מדינת ישראל נ' קאראנטינאג'י** (23.6.2019), וההפניות שם].

14. על יסוד האמור לעיל, ראיתי לקבוע כדלקמן: **בעניינו של האישום הראשון ינוע המתחם בין 20 חודשי מאסר לבין 47 חודשי מאסר, ובעניינו של האישום השני ינוע המתחם בין 30 חודשי מאסר לבין 60 חודשי מאסר.**

העונש המתאים לנאשם ללא התחשבות בהליך השיקומי

15. בשלב זה, אדרש לקביעת העונש המתאים לנאשם מבלי ליתן משקל להליך השיקומי שעבר.

בבואי לקבוע את העונש המתאים לנאשם, ראיתי ליתן משקל משמעותי להודאתו בכתב האישום, מבלי שזה תוקן או מבלי שגובשה הסכמה עונשית כלשהי. הודאת הנאשם הובילה לחיסכון בזמן ציבורי ולחיסכון בעדותו של הסוכן המשטרתי; אך מעבר לכך - יש בהודאתו כדי ללמד על הפנמת הפסול במעשיו ומאמציו הניכרים לחזור למוטב. קבלת האחריות של הנאשם אינה מוצאת ביטוי רק במישור ההליך המשפטי, שכן הנאשם מגלה אחריות ומקיים הסדר במסגרתו מחזיר חובות כספיים שצבר לאורך השנים (ראו תסקיר מיום 17.2.2021, עמ' 2).

גם נסיבותיו האישיות המורכבות של הנאשם, כפי שבאו לידי ביטוי בתסקירי שירות המבחן ובטיעוני ההגנה, עומדים לזכותו. כאמור, נקודת הפתיחה של הנאשם כבר מילדותו הייתה בעייתית, ומכלול העובדות והנתונים מלמדים כי להתמכרותו של הנאשם לסמים ולאכזריות הייתה השפעה על ביצוע העבירות.

הגם שעברו הפלילי של הנאשם מכביד וכולל כאמור 11 הרשעות קודמות במגוון רחב של עבירות, שבגין חלקן הושתו עליו עונשי מאסר ממושכים מאחורי סורג ובריה, יש ליתן את הדעת לעובדה כי מתוך כלל ההרשעות, רק אחת היא בעבירות סמים אשר בוצעו לפני כ-15 שנים. זאת ועוד, מאז ביצע את העבירות נשוא התיק שבפניי, לא נפתחו לו תיקים נוספים. בנסיבות אלה, העבר הפלילי פועל לחובת הנאשם, אך משקלו בקביעת העונש המתאים הוא מתון.

16. **על יסוד כלל הנתונים שפורטו לעיל, ותוך ראיית העונשים הנוספים שנגזרו בפרשה, היה מקום להטיל על הנאשם עונש כולל של 36 חודשי מאסר, וזאת ככל שהנאשם לא היה עובר הליך שיקומי כלשהו.**

סטייה משיקולי שיקום

17. סעיף 40ד(א) לחוק העונשין מאפשר לבית המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם שקבע, אם "מצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם". כעת נשאלת השאלה, האם כברת הדרך השיקומית שעבר הנאשם מצדיקה סטייה ממשית ממתחם העונש ההולם ומתן בכורה לשיקולי השיקום, חרף נסיבות העבירה המחייבות ככלל מדיניות ענישה מחמירה ומרתיעה בדמות עונשי מאסר בפועל.

הנאשם עבר כברת דרך שיקומית מורכבת, מבגרת, מפכחת ומפרכת. כפי שציינתי לעיל, זמן קצר לאחר מעצרו, הביע הנאשם רצון להיגמל מהתמכרותו לסמים שהייתה מנת חלקו במשך שנים ארוכות. לשם כך, השתלב במשך 7 חודשים בפרויקט גמילה אינטנסיבי ומוצלח במסגרת שב"ס, בעקבותיו שוחרר לקהילה סגורה, שם שהה במשך כשנה. מהתסקירים מתקבלת מסקנה כי הנאשם השתלב בקהילה באופן תקין, נתרם מההליך הטיפולי וקיבל במסגרתו כלים משמעותיים שסייעו לו בשינוי שערך ועודנו עורך בחייו. בשלב מסוים, טרם השלמת תכנית השיקום, בחר הנאשם לעזוב את הקהילה על דעת עצמו, אולם הוא המשיך להתמיד בהליך השיקום באופן עצמאי תקופה נוספת של כשנה וחצי בכך שהשתלב מיוזמתו ביחידה העירונית להתמכרות ובמקביל נעזר בשירות המבחן.

שירות המבחן התרשם, לאחר הליך אבחון ממושך, כי הנאשם מצוי בתהליך שינוי חיובי, מונע ממוטיבציה פנימית כנה, פועל באופן אחראי ועורך מאמצים רבים לשמר הישגיו הטיפוליים ולשמר ניקיונו משימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים, על אף הגירויים הקיימים בסביבתו.

לטעמי, יש בדרך שעבר הנאשם כדי ללמד על השינוי העמוק והמשמעותי שערך באורח חייו ההתמכרות ועל עוצמת מחויבותו לדבוק בדרכו החדשה והנורמטיבית. הנאשם מתמיד להשתתף במפגשים הטיפוליים הקבוצתיים והפרטניים, נעזר בגורמים טיפוליים מקצועיים, שומר על ניקיון מסמים ואלכוהול ומתרחק מגורמים שוליים (לרבות בני משפחתו) כדי לשמור על הישגיו השיקומיים.

נוסף על האמור, התרשמתי מנחישותו של הנאשם והמוטיבציה הגבוהה שלו לשינוי גם במסגרת ההליך המשפטי המתנהל בפניי: ניתנה בעניינו חוות דעת מאת הממונה על עבודות השירות שמצאו כשיר לריצוי עונשו בדרך זו; הוא המתייצב לכל הדיונים בעניינו במשך 3 שנים במועד ובזמן; שומר על התנאים המגבילים בהם הוא נתון תקופה ממושכת (מעצר בית), מבלי שנרשמה כל הפרה; וכאמור - מאז ביצוע העבירות נשוא התיק שבפניי לא נפתחו לו תיקים נוספים.

18. כאמור, אין מחלוקת בין הצדדים כי נסיבות העניין מצדיקות חריגה ממתחם העונש ההולם. כפי שציינתי לעיל, הנאשם הוחזק במעצר כ- 11 חודשים (עד לשחרורו לקהילה הטיפולית) והתביעה עתרה להשתתף עונש כולל של 24 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו, כך שלשיטתה יש להעמיד את "תוספת המאסר" על 13 חודשים מאחורי סורג ובריח; בעוד שההגנה עתרה להשתתף עונש כולל של 20 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו, כך ש"תוספת המאסר" תעמוד על 9 חודשים שירוצו בדרך של עבודות שירות, כהמלצת שירות המבחן.

אמנם, הפער המספרי בעתירות הצדדים לעונש עומד על 4 חודשים בלבד, ואולם המחלוקת המהותית ביניהם נוגעת לאופן ריצוי "תוספת המאסר".

19. סבורני, כי בנסיבות אלה קיים חשש כי החזרת הנאשם למאסר מאחורי סורג ובריח עלולה לדרדר אותו להשפעות השליליות האינהרנטיות של בית הסוהר, וכפועל יוצא מכך לפגוע בהישגי השיקום והגמילה שהושגו עד כה, שהיטיבו לא רק עם הנאשם אלא עם החברה כולה, וכל זאת כשהפער, כאמור, בין הצדדים לעניין גובה "תוספת המאסר" הוא מינורי.

בית המשפט העליון עמד בע"פ 8092/04 **חביב נ' מדינת ישראל** (10.9.2006) על המשקל הנכבד שיש ליתן להליך שיקום מוצלח במסגרת שיקולי הענישה ועל הטעמים לכך, הכוללים, בין היתר, את טובת הציבור, האינטרס החברתי הרחב והחשיבות לטעת את התודעה שיש טעם בהשקעת משאבים במסגרת הליכי שיקום:

"בענייננו, גם אם חומרת העבירות בהן הורשע המערער ורקעו הפלילי המכביד הקודם היו מצדיקים במצב אחר עונש מחמיר ומאסר בפועל ארוך, הרי הישגי השיקום המיוחדים שהושגו כאן, וההשקעה הרבה - הן מצד המערער והן מצד מערכת הרווחה - שהביאה להישגים אלה, מצדיקים באיזון כולל מתן משקל נכבד לגורם זה. המסקנה הנובעת מכך היא כי אין מקום, בנסיבות ענין זה, להותיר את עונש המאסר בפועל על כנו, מחשש כי הוא עלול לדרדר את המערער להשפעות שליליות של גורמים עברייניים, ולשים לאל או לסכן את המאמצים הכבירים שהושקעו בשיקומו" (שם, פס' 9).

20. אשר על כן, ובאיזון הנדרש בין הצורך בענישה הולמת מן הצד האחד, לבין האינטרס הציבורי והאינדיבידואלי של ענישה שיקומית מן הצד השני, מצאתי לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהשית על הנאשם 9 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות, לצד העמדתו בצו מבחן. יש בענישה זו כדי לשמר את הישגיו השיקומיים וגם להבטיח כי היה והנאשם ימעד, ניתן יהיה להחזירו לבית המשפט לצורך גזירת עונשו מחדש.

21. ענישה זו בדרך של עבודות שירות, ללא ניכוי תקופת מעצר העומדת על כ-11 חודשים, משקפת, הלכה למעשה, עונש של 20 חודשי מאסר, ואין בה כדי לפגוע באותם הישגים שיקומיים משמעותיים עליהם עמדת. כולי תקווה כי הנאשם ישכיל לאחוז בהזדמנות שניתנה לו ויתמיד בדרכו החדשה והחיובית.

סוף דבר

22. לאור האמור לעיל אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 9 חודשי מאסר אשר ירוצו בעבודות שירות במפעל "חסד יד ביד", בדרך בית הדין 10 לוד, החל מיום 26.8.2021 בשעה 08:30 שאז יתייצב הנאשם בפני הממונה לצורך ריצוי עונשו.

ב. 9 חודשי מאסר אולם הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם יעבור תוך 3 שנים מהיום עבירה על פקודת הסמים מסוג פשע.

ג. 2 חודשי מאסר אולם הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם יעבור תוך 2 שנים מהיום עבירה על פקודת הסמים מסוג עוון.

ד. צו מבחן לתקופה של 18 חודשים. הובהר לנאשם כי היה ויפר את צו המבחן, יובא לבית המשפט כדי לגזור את דינו מחדש.

ה. קנס בסך 5,000 ₪ אשר ישולם ב- 10 תשלומים חודשיים ושווים, החל מיום 1.5.2022, או 50 ימי מאסר תמורתו. אף שראוי היה לחייב את הנאשם בתשלום קנס המשקף, לכל הפחות, את סכומי הכסף שקיבל בעסקאות הסמים, ראיתי ליתן ביטוי לכברת הדרך השיקומית גם בהיבט זה, תוך התחשבות בעובדה כי משך שנים, ולאורך הליך השיקום, לא יכול היה הנאשם לעבוד ולהתפרנס.

בהסכמת הנאשם, ייזקפו 3,000 ₪ שהופקדו כתנאי ליציאת הנאשם לקהילה הטיפולית, לטובת הקנס, כך

שהיתרה בסך 2,000 ₪ תשולם ב- 10 תשלומים חודשיים שווים החל מיום 1.5.22 או 20 ימי מאסר תמורתה.

ניתן צו כללי למוצגים, לשיקול דעת התביעה ו/או קצין משטרה.

זכות ערעור כחוק.

המזכירות תשלח העתק גזר הדין לממונה על עבודות שירות.

ניתן והודע היום ד' אלול תשפ"א, 12/08/2021 במעמד הצדדים.

**בני שגיא, שופט
סגן נשיא**